

VENDIM
Nr. 22, datë 16.4.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Sokol Berberi	anëtar i “ “
Vitore Tusha	anëtare e “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “
Vladimir Kristo	anëtar i “ “

me sekretare Edmira Babaj, në datën 19.2.2014, mori në shqyrtim, në seancë plenare mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 1 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Refije Koka, përfaqësuar nga avokat Avni Shehu, me prokurë të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Financave, Drejtoria e Përgjithshme e Thesarit, Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike, shoqëria “Alb Building” sh.p.k.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i vendimit nr.00-2013-1279 (210), datë 21.3.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 131/f të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 27, 28, 29, 30, 31, 45 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Vladimir Kristo; mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, e cila është shprehur për pranimin e kërkesës, dhe prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, shoqëria “Alb Building” sh.p.k., që kërkoi rrëzimin e kërkesës dhe, pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr.1, datë 30.12.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP), Gjirokastër, kërkuases, në cilësinë e trashëgimtares së pronarit Musa Katiraj, i është njohur pronësia e një sipërfaqeje trualli prej 56 000 m², që ndodhet në qendrën industriale të qytetit Memaliaj. Po me këtë vendim i është njohur edhe e drejta e parablerjes për objektet që ndodhen mbi këtë sipërfaqe.

2. Ish-Agjencia Kombëtare e Privatizimit (AKP), dega Gjirokastër, me kontratën e shitjes nr. 333 Rep., nr. 127 Kol., datë 23.2.2005, ia ka shitur objektin e emërtuar “*Godina Oficinë e Parkut*” e Minierës së Qymyrgurit Memaliaj, si dhe truallin nën objekt dhe atë funksional, ku në total sipërfaqja është 7 513 m², shoqërisë “ALB Building” sh.p.k. Kontrata e shitblerjes është bazuar në ankandin e datës 9.2.2005, të zhvilluar nga ish-AKP Gjirokastër.

3. Kërkuësja, Refije Koka, pretendon se privatizimi i objektit në fjalë është bërë në kundërshtim me ligjin nr. 9285, datë 29.7.2004 “Për kthimin e kompensimin e pronës ish-pronarëve”, dhe se ankandi është zhvilluar në shkelje të dispozitave të VKM-së nr. 159, datë 13.3.2003, në lidhje me dhënien e mundësisë ish-pronarëve për të ushtruar të drejtën e parablerjes. Sipas kërkuases, ish-AKP Gjirokastër nuk ka zbatuar kriteret ligjore në lidhje me procedurat e njoftimit.

4. Në këto kushte, kërkuësja i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gjirokastër me kërkesëpadi, me objekt pavlefshmërinë e kontratës së shitjes nr. 333 Rep., nr. 127 Kol., datë 23.2.2005, të lidhur midis AKP-së Gjirokastër, me cilësinë e palës shitëse, dhe shoqërisë “ALB Building” sh.p.k., me cilësinë e palës blerëse.

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gjirokastër, me vendimin nr. 978, datë 14.11.2005, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë si të pabazuar në ligj dhe në prova. Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Gjirokastër, me vendimin nr. 10, datë 11.1.2006.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, bazuar në rekursin e kërkuases, me vendimin nr. 00-2007-925 (655), datë

17.5.2007, ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit Gjirokastër, të lartpërmendur, dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në atë gjykatë, me tjetër trup gjykues. Në këtë vendim Gjykata e Lartë ka arsyetuar se në dosjen gjyqësore ndodhen dokumente dhe të dhëna të tjera, të cilat duhet të analizohen nga gjykatat e apelit.

7. Gjykata e Apelit Gjirokastër, në zbatim të detyrave dhe udhëzimeve të lëna nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në rishqyrtimin e çështjes, me vendimin nr. 415, datë 27.11.2007, ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 978, datë 14.11.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gjirokastër, si më poshtë:

- Konstatimin e pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes datë 23.2.2005, të lidhur midis degës së AKP-së Gjirokastër dhe shoqërisë “Alb Building” sh.p.k.;

- Kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme, duke mbetur pasuria e paluajtshme në pronësinë e shtetit, dhe të paditurit, shoqërisë “Alb Building” sh.p.k., t’i kthehet nga Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike Tiranë, çmimi i blerjes sipas kontratës.

8. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi bazën e rekursit të subjekteve të interesuara, mbështetur në nenin 485/e të Kodit të Procedurës Civile (KPC), me vendimin nr. 00-2013-1279 (210), datë 21.3.2013, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 415, datë 27.11.2007 të Gjykatës së Apelit Gjirokastër dhe të vendimit nr. 978, datë 14.11.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gjirokastër, si dhe pushimin e gjykimit. Gjykata e Lartë ka konstatuar se çështja në shqyrtim ka për objekt vetëm konstatimin e pavlefshmërisë së veprimit juridik. Bazuar në vendimin unifikues nr. 5, datë 30.10.2012 të Kolegjeve të Bashkuara të asaj gjykate, kjo e fundit ka arsyetuar se kërkimi për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të një veprimi juridik nuk mund të bëhet si kërkim i mëvetësuar; ai gjithnjë duhet të bëhet gjatë gjykimit në themel të një çështjeje nga gjykata, ose të paktën si kërkim që shoqëron zgjidhjen e pasojave të ardhura nga ekzekutimi i tij. Për pasojë, sipas Gjykatës së Lartë, ndodhemi para rastit kur padia nuk mund të ngrihej.

II

9. Kërkesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar shfuqizimin e vendimit objekt kërkeje. Ajo parashtron se ky vendim i ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor në drejtimit e mëposhtme:

9.1 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke vendosur pushimin e gjykimit, nuk ka zbatuar parimet e sanksionuara në nenet 299 dhe 6, 16, 20, 28, 29, 32 të KPC-së, pasi në arritjen e përfundimit nuk është bazuar në të gjitha të dhënat që përmban kërkesëpadia.

9.2 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vepruar në kundërshtim me rregullat e përcaktuara nga nenet 92, 94 dhe 96 të Kodit Civil.

9.3 Padia e pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik është padi njohjeje sipas nenit 32/b të KPC-së dhe, si e tillë, mund të ngrihet e vetme. Gjykata e Lartë, duke vendosur pushimin e gjykimit, nuk i ka lejuar kërkuarës të përdorë mjetin ligjor që i ka njohur KPC-ja.

10. **Subjekti i interesuar**, shoqëria “Alb Building” sh.p.k., pretendon rrëzimin e kërkesës, duke prapësuar se vendimi i Gjykatës së Lartë është i arsyetuar në lidhje me pushimin e gjykimit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

11. Gjykata thekson, paraprakisht, se ajo i vlerëson pretendimet e kërkuarës në drejtim të standardeve që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor dhe, në këtë aspekt, vëren se pretendimi i kërkuarës, se padia e pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik mund të ngrihet edhe e vetme, ka të bëjë në thelb me çështje të interpretimit të ligjit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm.

12. Gjykata, në jurisprudencën e saj, është shprehur, në mënyrë të vazhdueshme, se vlerësimi i fakteve dhe i rrethanave të çështjes, si dhe interpretimi i ligjit janë kompetenca të gjykatave të sistemit gjyqësor të cilat nuk mund të jenë objekt i gjykimit kushtetues. Gjykata ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim për një proces të rregullt ligjor dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave, interpretim të ligjit dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të sistemit gjyqësor (*shih vendimin nr. 19, datë 2.4.2012; nr. 26, datë 15.12.2008; nr. 7, datë 27.4.2005; nr. 106, datë 1.8.2001, të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Nga sa më lart, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarës lidhur me mënyrën e ngritjes së padisë së

pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, dalin jashtë juridiksionit të kësaj Gjykate, përderisa nuk janë ngritur edhe në nivel kushtetues.

14. Gjykata, po ashtu, çmon se në rastin objekt shqyrtimi, në thelb të pretendimeve të kërkuases për cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pavarësisht mënyrës së formulimit të tyre, qëndron e drejta për të marrë përgjigje për pretendimet e ngritura, prandaj Gjykata në vijim do t'i japë përgjigje këtij standardi kushtetues.

Lidhur me pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë

15. Kërkuësja ka pretenduar se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, sipas të cilit çështja në shqyrtim ka për objekt vetëm konstatimin e pavlefshmërisë së veprimit juridik, nuk është i bazuar në të dhënat që përmban kërkesëpadia, pasi, sipas kërkuases, kërkitimi i saj nuk është vetëm pavlefshmëria e kontratës së shitblerjes, por edhe kthimi i palëve në gjendjen e mëparshme. Në këtë mënyrë, vendimi i Gjykatës së Lartë bie ndesh me parimet e sanksionuara në nenet 299 dhe 6, 16, 20, 28, 29, 32 të KPC-së.

16. Në zbatim të parimit *iura novit curia*, sipas të cilit Gjykata mund të vlerësojë vetë nëse pretendimet e ngritura nga kërkuësi bien në fushën e veprimit të një dispozite të caktuar, që nuk është parashtruar para saj, dhe se ajo nuk e konsideron veten të detyruar nga cilësimi që i është bërë fakteve të çështjes nga kërkuësi (*shih vendimet nr. 27, datë 9.5.2012; nr. 19, datë 25.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*), Gjykata çmon se, në thelb, çështja që shtrohet për shqyrtim në rastin konkret konsiston në vlerësimin nëse Gjykata e Lartë i ka cenuar kërkuases të drejtën e aksesit në gjykatë.

17. Neni 42 i Kushtetutës parashikon se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik, brenda një afati të arsyeshëm, nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se kjo dispozitë sanksionon në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t'ia garantojë atij këtë akses. Gjykata ka konsideruar se sipas këtij neni, detyrimi për të garantuar të drejtën efektive të aksesit në gjykatë nuk nënkupton thjesht mungesën e një ndërhyrjeje, por mund të kërkojë ndërmarrjen e veprimeve pozitive nga ana e shtetit. Në rast se mohohet një e drejtë e tillë, procesi konsiderohet jo i rregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet nr. 5, datë 6.3.2009; nr. 17, datë 18.7.2008; nr. 15, datë 17.4.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë, për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Në këtë kuptim, ky standard përfshin të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, për çështjet civile, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit në një organ gjyqësor duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 7, datë 27.2.2013, nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009, dhe nr. 7 datë 11.3.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në rastin objekt shqyrtimi, Gjykata vëren se kërkuësja nuk ka marrë një përgjigje përfundimtare në lidhje me pretendimet e saj, sepse Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2013-1279 (210), datë 21.3.2013, ka vendosur pushimin e gjykimit, me arsyetimin se objekti i padisë është kërkitimi për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të një veprimi juridik, i cili nuk mund të bëhet si kërkitim i mëvetësuar. Si rrjedhojë, Gjykata çmon se në rastin konkret paraqet rëndësi mënyra e përcaktimit apo vlerësimit të objektit të çështjes nga Gjykata e Lartë.

20. Gjykata, në jurisprudencën saj, ka theksuar se Kushtetuta i ka dhënë Gjykatës së Lartë autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Ky funksion ushtrohet nga Gjykata e Lartë duke tërhequr për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara. Sa më sipër vjen si pasojë e pozicionit të saj si organi më i lartë i sistemit gjyqësor dhe lidhet me funksionin e përgjithshëm të saj për të siguruar uniformitetin e interpretimit të normave ligjore nga ana e gjyqtarëve të zakonshëm, përmes përcaktimit të linjave të interpretimit të cilave gjyqtarët duhet t'u përmbahen. Përfundimet në të cilat arrin Gjykata e Lartë nuk vlejnë vetëm për rastin konkret të zgjidhur prej saj, por për të gjitha rastet e ngjashme për gjykatat e tjera, ose vetë kolegjet e thjeshta të asaj gjykate.

Barazia në të drejta, mes të tjerash, përcakton edhe detyrimin për vendimmarrje të njëjtë dhe të qëndrueshme në çështje të ngjashme nga gjykatat e zakonshme (shih vendimin nr. 6, datë 17.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese).

21. Lidhur me identifikimin e objektit të mosmarrëveshjes, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin unifikues nr. 3, datë 29.3.2012, janë shprehur se: *“për të vlerësuar objektin e padisë është e nevojshme të shihet kërkesëpadia në përmbajtje të saj, të gjitha shtjellimet e kërkimet e paditësit dhe jo vetëm pjesa hyrëse e kërkesëpadisë. Natyrisht që palët kanë detyrimin që të paraqesin pretendime të qarta dhe të kuptueshme për palën tjetër dhe gjykatën, por jo domosdoshmërisht objekti i padisë gjendet gjithnjë vetëm në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë (pavarësisht se në praktikë vërehet një konstante në këtë drejtim). Objekti i padisë përmbledh në vetvete të gjitha pretendimet e palës të parashtruara në aktin procedural të kërkesëpadisë. Ai mund të përmbajë një kërkim ose disa të tillë, ndaj kur vlerësohet se çfarë padie është paraqitur për gjykim, gjykatat nuk duhet të kufizohen vetëm tek pjesa hyrëse e kërkesëpadisë, por duhet të shohin tërësinë e përmbajtjes së saj. Kjo pasi zakonisht në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë vendosen kërkimet bazë në formë të përmbledhur. Një pjesë e kërtimeve të padisë gjendet në pjesës përshkruese dhe shpjeguese të saj, e një pjesë tjetër mund të gjendet në pjesën fundore të kërkesëpadisë. Pala paditëse ka detyrimin të saktësojë kërkimet e saj ndaj të paditurit, por një gjë të tillë nuk ka detyrim ta bëjë domosdoshmërisht në mënyrë të plotë, në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë, por mund t'i fjalëzojë pretendimet në çdo pjesë të kërkesëpadisë. Në këto kushte si gjykata, ashtu edhe palët e tjera duhet të vlerësojnë me kujdes të gjithë kërkesëpadinë, për të kuptuar objektin e saj dhe kërkimet apo pretendimet që paditësi ngre. Në të drejtën tonë procedurale civile zbatohet parimi i lirisë së formave të akteve procedurale dhe për këtë shkak paditësi nuk ka ndonjë detyrim që të ndjekë ndonjë rend në renditjen e elementëve të kërkesëpadisë.”.*

22. Nisur nga sa më sipër, në rastin në shqyrtim, nga tërësia e përmbajtjes së kërkesëpadisë dhe e gjithë akteve të tjera të depozituara në dosjen gjyqësore, Gjykata vëren se kërkitimi përfundimtar i kërkuarës dhe i përfaqësuesit të saj është pavlefshmëria e kontratës së shitjes dhe kthimi i palëve në gjendjen e mëparshme.

23. Në këto kushte, Gjykata çmon se përfundimi i Gjykatës së Lartë, se pretendimi i kërkuarës për pavlefshmërinë absolute të kontratës nuk është shoqëruar me zgjidhjen e pasojave të ardhura nga ekzekutimi i tij dhe, si i tillë, nuk mund të ngrihet, bie ndesh me përcaktimet e vendimit unifikues të lartpërmendur, dhe në aspektin kushtetues, i ka cenuar asaj të drejtën për të marrë një përgjigje përfundimtare nga gjykata për pretendimet e ngritura.

24. Si përfundim, Gjykata çmon se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, objekt shqyrtimi, ka cenuar të drejtën e aksesit në gjykatë të kërkuarës. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i saj në këtë aspekt është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f”, dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
 - Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2013-1279 (210), datë 21.3.2013, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
 - Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj